

« zurück blättern vor »

SZOŁDRA subst. f., ab 1389; auch *soldra*. **1)** ‘geräucherte oder gesalzene Schweinskeule, Schinken, magerer Speck’ – ‘wędzona lub solona łopatką wieprzowa, szynka, chuda słonina’: 1389 MMAe XV 20, STP *Due szoldre castrenses*. o 1390 MMAe XV 42, STP *Agnelli, caseus, owa, torte, soldre*. o (1420) XVIII DokMp V 231, STP *Tempore vero paschali... tortam sive striphtam buteratam et pedosam al. szoldra (sc. debent dare)*. o 1528 Murm 160, SPXVI *Perna, Eyn fholder. Soldrá*. o 1543 RejRozpr F2v, SPXVI *Chleb fufz / ffolodrę / krupy gotuy*. o 1560 KrowObr 196, SPXVI *kiedy ludzie ná Wielkenoc [...] krieżey znafzáiq / Szoldry / kołatze*. o (1584) 1639 J.Kch.Fr. 42, L *Dobra szoldra w zimie Kiedy uschnie na wietrze albo w gęstym dymie*. o 1588 Calep 795b, SPXVI *Petaso – Szoldra*. o (1638) 1648 Jeż.Ek. D 4, L *Szoldra w Wielką Noc lepsza niż zwierzyna*. o (1691) 1907 Pot.Ogr.Fr.1 58 *Był u mnie szlachcic jeden w Wielkanocne święto. Jako zwyczaj, zważywszy, szoldrę z stołu zdjęto*. o [LBel.] 1776 Dudz 61, MAY *Szoldra – szynka*. o [arch.] 1843–1855 Moracz.Dzieje VI 47, DOR *Strawne rzeczy (spizarnia i piwnica), jak mięsa solone, wędzone, stoniny, szoldry (szynki), kietbasy, sadło*. o [arch.] (1930–1931) 1939 Brück.Kult. I 520, DOR *Szlachta wymagata, aby ksiądz jej w domu wielkanocne baby i szoldry święcił*. – STP, SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW (stp. gw.), DOR (daw.) sowie SPA 1916. **2)** ‘Nichtsnutz, Schurke, Halunke, Dieb; als Schimpfwort: Schwein’ – ‘nicpoń, łotr, łajdak, złodziej; pogardliwie o kimś: świnia’: (1689) 1693 Haur Sk. 158, L *Niemiec, gdy obaczy pñanego Polaka, to rzecze: świnia Polfka, a on sam w tym ieřt większa świnia, bo go i szoldrą zowią*. o vor 1861 SWIL *pamiętaj z twoim roźnem na poczcziwy pałasz nie porywaj się, szoldro ty jakiś*. o †1872 Pol., SW *A co, szoldry? co, Niemczury?* o [LBel.] (1873) 1951 Łoz.Wł.Narwoj. 24, DOR *Poczekajże ty, szoldro pruski! Takiś ty żołnierz! Uciekać umiesz tylko*. – L, SWIL (fig.), SW (pog.), DOR (przen.) sowie SPA 1916, SPA 1929. **3)** ‘eine Muschelart’ – ‘małz’: SWIL (zool.), SW sowie SPA 1916, SPA 1929 (fig.). o **Var:** *soldra* subst. f., 1390 MMAe XV 42, STP o [LBel.] 1528 Murm 160, SPXVI – STP, SPXVI, SW (gw.); *szoldra* subst. f., 1389 MMAe XV 20, STP o [LBel.] 1776 Dudz 61, MAY o [arch.] (1930–1931) 1939 Brück.Kult. I 520, DOR – STP, SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. o **Etym:** mhd. *scholder, schulder* subst. f., ‘(geräucherter) Vorderschinken vom Schwein’, LEX, nur für Inh. 1. o **Konk:** †*szynka*. ❖ Die Herkunft von Inhalt 3 ist unklar.

« zurück blättern vor »